

# Overstappen van kunstgras naar gras of hybride

*De stap van kunstgras naar een hybride of zelfs 100% natuurgras voetbalveld kan weldegelijk worden gemaakt. Belangrijk is daarbij wel dat er aan een paar voorwaarden wordt voldaan.*

Gras is weer helemaal in zwang. Als het niet is omdat de emotie, beleving en ervaring van de spelers eindelijk zwaarder tellen dan de exploitatie van het veld, dan is het wel vanwege de grotere toegevoegde waarde van gras. Gras koelt de omgeving, draagt bij aan de biodiversiteit en bindt CO<sub>2</sub>.

Het idee speelt op elk niveau maar de clubs in de Eredivisie hebben kunstgras zelfs in de ban gedaan. Vanaf het seizoen 2025/2026 zijn alleen nog maar gras of hybridevelden toegestaan. “Het hangt er vanaf hoe je georganiseerd bent maar vereist een filosofieverandering door de hele organisatie,” zegt Ben Veenbrink van the Stadium Consultancy. Met zijn team adviseert hij momenteel Heracles Almelo. “Op dit moment traint de club in en stadion en mogen ook sponsors en fans van het veld gebruik maken. Maar dat gaat straks zeker veranderen.”

Behalve een (forse) investering in een nieuw veld en in het onderhoudsteam en onderhoudsmateriaal, wijst Veenbrink erop dat de groundsman straks ook meer te maken krijgt met de invloed van karakteristieken van het stadion. “Opeens ben je afhankelijk van de vorm en ligging van het stadion en de impact die dat heeft op de grasgroei. Dat kan ertoe leiden dat je forse investeringen moet doen in technologieën en onderhoudsmateriaal.” Eind maart leest u op [www.sportvelden.info](http://www.sportvelden.info) een casestudie over de overstap die Heracles Almelo gaat maken en de gevolgen en oplossingen die daar uit voort gaan vloeien.

## Goed onderhoud

In Alkmaar ziet men vooral de meerwaarde van gras om haar duurzaamheidsdoelstellingen te halen. In 2020 besloot het om voortaan bovenal gras voor haar nieuwe voetbalvelden te overwegen voordat het eventueel zou gaan denken aan hybride of kunstgras. Volgens Marc Grooteman had die keuze ook met de geboden veldkwaliteit te maken. “Kunstgras leek aanvankelijk fantastisch maar was het uiteindelijk niet altijd de juiste keus. Je begint op 100% veldkwaliteit en stevent af op 50% voordat je besluit om een veld te vervangen. Soms is dat na 12 jaar maar soms ook al na acht jaar. Wat je ook doet: de kwaliteit zal nooit meer toenemen en zo goed zijn als dat het was bij aanleg. De laatste twee jaar voor de vervanging is het veld verre van fantastisch,” zo zegt de Adviseur Buitensportaccommodaties en grasexpert van Holland Sport BV, het sportbedrijf van Alkmaar. “Zo’n zeven jaar geleden kwamen we tot de conclusie dat, als een je een natuurgrasveld goed aanlegt en onderhoud, dan moet het 500 tot 600 uur gebruik kunnen verdragen.” Dit kan echter alleen bij de juiste discipline in gebruik door verenigingen van de velden.

## Flexibeler in gebruik

Volgens Grooteman zal vooral een goede en eerlijke prognose van de benodigde capaciteit, het verschil maken. “Dat is niet zo spannend. Je kijkt naar de club en de trend voor het ledenaantal. De capaciteit voor ‘n seizoen kun je eenvoudig berekenen en ook de prognoses voor de komende jaren zijn goed vast te stellen. Maar je moet eerlijk zijn tegen de zowel de club als de gemeente en je er bewust van zijn dat je bezig bent met de natuur.” Een goed resultaat vraagt namelijk wat van allemaal. “Bij twijfel kun je beter een keer niet spelen op gras of een trainingssessie aflasten om het veld wat te ontzien.” Daar staat tegenover dat gras een flexibeler gebruik toestaat. “De meeste Bijvelden worden door de aanleg van kunstgras hoofdvelden onderbenut. Wij laten die velden soms ook gebruiken voor de 7-tegen-7 variant over de breedte van het veld. Zo krijgt

straatgras op de minder-bespeelde delen van dat veld, nog minder kans. De lijnen voor deze variant kunnen we op een natuurgrasveld gewoon trekken. Op een kunstgras hoofdveld mag dat niet of gaat dat lastiger.” Om de grasmat gezond te houden, wordt het gras kort gemaaid.

### **Ombouw met voordelen**

Inmiddels zijn er in Alkmaar al verschillende kunstgrasvelden omgebouwd naar hybride of gras. “Een extra voordeel is dat je kunt profiteren van de goede drainerende onderbouw en drainage van een kunstgrasveld. Ons klimaat vereist nu eenmaal een goede afwatering.” Vanwege die goede afwatering houdt Grooteman extra rekening met de waterbehoefte van een veld. “Onze velden worden automatisch berekend. Dat gebeurt op basis van de informatie door we ontvangen van sensoren in het veld.” Dankzij die gegevens kan hij ook sneller reageren. “Je zult korter moeten sturen voor wat betreft de voeding. Ook zul je een veld vaker moeten beluchten.” Behalve de aanwezigheid van een goede drainage, bracht de overstap van kunstgras naar gras, nog wat extra's. “We hebben het hekwerk en bestrating rondom het veld intact gelaten. Ouders of begeleiders staan nu nog vaker langs het veld. Dat komt de beleving bij de spelers nog meer ten goede.”

### **Verwachtingsmanagement noodzakelijk**

Ook de Friese gemeente Waadhoeke meent dat voetballen veel duurzamer kan dan door te spelen op een kunstgrasveld en zet in op de aanleg van een aantal hybridevelden. Het vroeg PLANN ingenieurs om dit op te pakken en voor te bereiden. “Qua aanschafprijs kost een hybrideveld nagenoeg net zoveel als een kunstgrasveld. Maar als je het goed onderhoud, dan heb je tweemaal zo lang plezier van een hybrideveld,” zo motiveert Jan ter Steege van PLANN ingenieurs. Ook Ter Steege wijst op de hoge prijs die tegenwoordig voor een kunstgrasrenovatie wordt betaald. “Die prijs is de afgelopen vijf jaar bijna verdubbeld.”

Het behoefteonderzoek is door de gemeente zelf gedaan maar nu de gemeenteraad moet besluiten over budget voor de overstap, is er bij een paar clubs plotseling wat weerstand. Die vrezen opeens een gebrek aan trainingsvelden en een terugloop in hun ledenbestand. Volgens hen heeft de jeugd juist een voorkeur voor spelen op kunstgras. Volgens Ter Steege is dat overtrokken, maar het managen van de verwachtingen is wel raadzaam. “Je zult de club en de spelers heel goed moeten uitleggen dat bij slecht weer, het veld mogelijk niet, of minder beschikbaar is. Anders speel je het gras weg. In principe kan een hybrideveld dat aan en blijft het vlak en stabiel, maar het vergt dan veel tijd om die grasbezetting te herstellen.”

### **Kwaliteitsaspect in aanbesteding**

Aanvankelijk was de gemeente van plan om voor zes hybridevelden te gaan. Dat plan wordt nu wat aangepast. “Voorlopig worden er twee kunstgrasvelden en één natuurgrasveld omgebouwd. Daarnaast wordt een natuurgrasveld omgebouwd naar een veld met een we-tra constructie.” Omdat PLANN Ingenieurs met gemeente Waadhoeke een raamovereenkomst is aangegaan, is er ruimte voor verandering of langere doorlooptijd. “Het geeft zowel de gemeente als ons meer flexibiliteit.” De adviseur wijst erop dat er verschillende hybride-oplossingen bestaan. “De verschillende leveranciers bieden zowel geïnjecteerde oplossingen, óf zogenaamde lay-and-play oplossingen aan waarbij de kunstgrasvezels vastzitten aan een backing. Wij hebben aanbevolen om voor de geïnjecteerde oplossingen te gaan. Bovendien gaan de geïnjecteerde oplossingen langer mee.” Momenteel roeren drie aanbieders van geïnjecteerde hybridevelden zich op de Nederlandse markt. “Dat maakt het heel belangrijk om in de aanbesteding een kwaliteitsaspect op te nemen.” Ter Steege geeft aan dat in principe goed onderhoud en gebruik na aanleg, bepalend is voor het succes van dit type velden.

Van kunstgras terug naar hybride of gras is haalbaar maar vraagt wel om een goede aanpak. Zowel vooraf als tijdens het gebruik van het veld.

### **Wat kost een veld?**

|                           | <b>Gras</b>     | <b>Hybride</b>  | <b>Kunstgras</b> |
|---------------------------|-----------------|-----------------|------------------|
| Aanleg:                   | € 100.000       | € 350.000       | € 500.000        |
| Rente 3%:                 | € 3.000         | € 1.250         | € 15.000         |
| Afschrijving:             | € 6.250         | € 19.000        | € 40.000         |
| Jaarlijks onderhoud:      | € 10.000        | € 15.000        | € 8.000          |
| Gebruiksduur:             | 20 jaar         | 20 jaar         | 10 jaar          |
| Aanleg berekening:        | € 15.000        | € 15.000        |                  |
| Renovatie:                | € 50.000        | € 25.000        | € 400.000        |
| <b>Totale jaarlasten:</b> | <b>€ 19.250</b> | <b>€ 35.250</b> | <b>€ 63.000</b>  |
| Verwijdering en afvoer:   |                 | onbekend        | € 35.000         |